

Аналізуючи дані таблиці, необхідно брати до уваги певний інформаційний дефіцит, внаслідок чого дана таблиця має головним чином демонстраційний характер і є неповною. Аналізуючи дані таблиці, вдалося чітко простежити тільки динаміку деревини як ресурсу з точки зору кількості (в тоннах). Якісні зміни показані як динаміка загибелі насаджень внаслідок різних чинників і виражені через гектари або м куб. залежно від віку. Однак при проведенні більш докладного аналізу необхідне більш розгорнута картина масштабів якісних змін лісових ресурсів. Окрім того, вказана динаміка нечітко пов'язана з суто лісовими площами. Ця обставина не видається істотною, оскільки в часі має місце переміщення молодняку в категорію лісів і значна кількість біологічних процесів не підпорядковується формальному поділу земель відповідно до обраної номенклатури на угіддя чи земельні категорії за цільовим призначенням.

Було розглянуто використання деревних ресурсів загалом. Ліси поділяються на дві категорії. Ліси I групи виконують переважно водоохоронні, захисні та інші природоохоронні функції. До лісів II групи належать ліси переважно експлуатаційного значення, вони призначені для задоволення господарських потреб у деревині. Відзначимо, що тільки в рамках рубань, пов'язаних з веденням лісового господарства, та інших рубань в 2002 р. було вирубано 55 % від загального об'єму рубань лісу в країні. Це дає змогу говорити про ліс в цілому як сировинну базу для одержання деревини з метою задоволення господарських потреб. Необхідно зауважити, що на сьогодні відсутні об'єктивні критерії для віднесення лісів до тієї чи іншої категорії захищеності. Це призвело, зокрема, до того, що у державному обліку, наприклад, спеціально не визначаються ліси рекреаційного лісокористування. Поряд з тим, саме неврегульоване рекреаційне використання займає вагоме місце серед чинників, що негативно впливають на ліси. Умовно до лісів рекреаційного призначення можна віднести практично всі ліси I групи.

Для лісів найбільш важливим індикатором динамічних змін деревних ресурсів є площа, вкрита лісовою рослинністю з виокремленням території, на якій здійснюються ті чи інші види рубань.

Не завжди наводяться дані про природну загибель лісів у кубічних метрах і перехід лісів з довкілля в економічне користування. Якщо будуть розглянуті всі ліси, в яких здійснюються разові рубання, "перехід з довкілля в категорію економічного використання" набуде великого значення. Вивчення "переходу з довкілля в категорію економічного використання" видається найбільш цікавим в регіональному розрізі. Зрозуміло, що перехід деревини як природного ресурсу здійснюється разом з відповідною площею, вкритою лісовою рослинністю (табл. 3).

Необхідно зазначити, що за останнє десятиріччя спостерігається позитивна динаміка площі земель лісового фонду, яка порівняно з 1996 р. зросла на 45,5 тис. га. За даними Національної доповіді України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі [1], у національному еквіваленті ресурси деревини оцінюються приблизно у 3,4 млрд. доларів США, а за світовими цінами – 27 млрд. доларів США. Очевидно, що така оцінка є сильно "урізаною" і не враховує багатьох екологічних функцій лісу.

Табл. 3. Площа земель, на яких проводяться рубання, тис. га

Показник	Значення	Питома вага, %
Площа, вкрита лісовою рослинністю	9400 ¹⁴	100,0
Площа рубань лісу – всього, в т.ч.:	570,3	443,4
- головного користування	23,2	25,1
- пов'язаних з веденням лісового господарства та інших рубань та очищення від захаращеності Експлуатаційні ліси	547,1	418,3

Важливим питанням залишається також що, де і коли вирубується. Якщо загальний приріст деревини перевищує об'єм рубань, складається думка про сталий характер лісоексплуатації. Однак нерівномірні рубання в розрізі окремих районів, лісоексплуатація, виконана з порушенням встановлених правил лісозаготівель можуть призвести до значних втрат якості лісових ресурсів не тільки з огляду на їх чисельні природоохоронні функції, але й суто деревних. У контексті розширення показника національного багатства такі втрати повинні враховуватися при екологічному корегування ВВП. Концепція розширеного еколого-економічного обліку робить можливим таке врахування.

Література

1. **Національна доповідь** України про гармонізацію життєдіяльності суспільства у навколишньому природному середовищі. Спеціальне видання до 5-ї Всеєвропейської конференції міністрів навколишнього середовища "Довкілля для Європи". Розділ 3.3 "Лісові ресурси". – К.: Наука, 2003. – С. 37.
2. **Использование** и воспроизводство лесных ресурсов УССР. Под ред. Генсирюка С.А. – К.: Наук. думка, 1986. – 365 с.
3. **Гринів Л.С.** Екологічно збалансована економіка: проблеми теорії. – Львів: Світ, 2001. – 645 с.
4. **Мишенин Е.В.** Эколого-экономические проблемы природопользования в лесном комплексе / Под ред. д-ра экон. наук, акад. УЕАН Ковалю Я.В. – Сумы: ВВП "Мрия-1" ЛТД, 1998. – 348 с.
5. **Ляпина А.А.** Природный фактор в национальном достоянии страны. – М.: МИРЭА, 2002. – 126 с.
6. **Стадницький Ю.І.** Економічні основи управління оздоровленням довкілля (методологія і практика). – Львів, 1999. – 246 с.
7. **Блам Ю.И.** Методическое пособие по спецкурсу "Интеграция экологических показателей в традиционные системы учета". – Новосибирск: Наука, 1997. – 246 с.

УДК 330.15

Доц. М.Е. Матвеев, канд. екон. наук;
магістр О.І. Мерза – УкрДЛТУ

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ФОНДІВ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Розглянуто економічні важелі вирішення екологічних проблем, основні критерії їх оцінки. Подано класифікацію інструментів екологічної політики. Проведено аналіз формування та використання коштів фондів охорони навколишнього середовища Львівської області.

¹⁴ Дані державного обліку лісового фонду на 01.01.1996 р.

Generation and use of environmental fund's assets

Economic instruments in environmental problems solving together with their principal assessment criteria are considered in the article. The classification of environmental policy instruments is given. The authors conducted the analysis of environmental fund assets' generation and use in the context of different zones of L'viv region.

Сучасна наука і практичний досвід пропонують нам широке різноманіття важелів для досягнення екологічних цілей суспільства, кожен з яких має свої переваги й недоліки. Критеріальна основа вибору і оцінки важелів екополітики формувалася з кінця 60-х років. Зростання уваги до проблем вибору інструментів пояснюється посиленням сумнівів щодо результативності та економічної ефективності прямого регулювання. Крім цього, є хвилювання щодо посилення тенденції нерегулювання та щодо бюджетних обмежень, із якими зіштовхується більшість урядів. Для цього потрібно більше зміцнювати віру у переваги ринкових методів.

Термін "критерій" – грецького походження, це ознака, при якій здійснюється оцінка або класифікація чого-небудь, мірило суджень [4, с. 418]. Тобто критеріальна основа оцінки, певної сукупності параметрів, за якими визначається міра даного важеля відповідно до встановленої мети.

Виділяють такі основні критерії оцінки важелів екологічної політики (за порядком їх важливості): екологічна ефективність, точність, адекватність; економічна ефективність; затратна ефективність; справедливність, рівність; стимулювання інновацій; можливості та витрати адміністрування; прийнятність; відповідність принципам моралі; гнучкість; інституційна відповідність.

Політика охорони навколишнього середовища формується урядом. Вона відображає його позицію щодо конкретної проблеми охорони навколишнього середовища, а також його наміри щодо вирішення цієї проблеми. Ця політика відображає певні плани уряду, які необхідно здійснити з метою вирішення проблеми. Уряд може встановити мету або конкретне завдання, термін, до якого проблема повинна бути вирішена. Далі уряд повинен знайти шляхи впливу на поведінку людей, які створюють екологічні проблеми, повинен знайти важіль або засіб для здійснення своєї екологічної політики, який допоможе досягти поставленої мети.

Політика охорони довкілля може здійснюватися за допомогою трьох основних груп засобів (інструментів) – це регулятивні (адміністративні), добровільні та економічні важелі. В основі цієї класифікації лежить спосіб впливу на поведінку джерела екологічної проблеми.

Застосування адміністративних важелів, або пряме регулювання екологічних проблем, – це нормативно-правове регулювання, яке створює прямі обмеження діяльності юридичних та фізичних осіб у формі правил, вимог, стандартів або вказує на дозволений спосіб поведінки. При цьому вплив здійснюється за допомогою примусу. Ухилення від регулювання карається.

Добровільні важелі – це важелі, які створюють для підприємств стимул добровільно дотримуватися природоохоронних вимог, оскільки це покращує їх імідж, стимулює збут продукції, дає змогу завоювати ринок або

уникнути витрат. До економічних відносять важелі, які впливають на затрати і доходи діяльності суб'єктів економічної діяльності, й тим самим створюють стимул до зміни їх поведінки в екологічно безпечному напрямку. Економічні важелі поділяються на дві групи:

- фінансові трансферти (платежі, податки, субсидії, системи депозитів і відшкодувань, екологічне страхування тощо).
- важелі, які сприяють створенню нових ринків (ринкові дозволи, цінові гарантії).

Ринкові дозволи – екологічні квоти, частки або ліміти рівня забруднення, які, перебуваючи від початку розподілені відповідним державним органом, можуть продаватися відповідно до встановлених правил.

Цінові гарантії – урядове втручання у ціноутворення з метою стабілізації (створення) ринків вторинних ресурсів. Економічні важелі роблять більш дорогою екологічно небезпечну діяльність і дешевшою – екологічно сприятливу діяльність. Вони примушують економічного суб'єкта, який самостійно вирішує на основі аналізу доходів і витрат, обрати дешевшу альтернативу, яка поряд з тим є більш екологічною.

Виділяють такі основні групи важелів:

- платежі;
- фіскальні важелі, тобто ті, що стосуються сфери оподаткування: податки, диференціація їх ставок, звільнення;
- фінансові інструменти – це важелі і пільгові умови фінансування екологічно сприятливої поведінки: екофонди, різні види фінансової допомоги, як поворотної, так і безповоротної;
- засоби економічної відповідальності, які інтерналізують зовнішні витрати після нанесення екологічної шкоди – нерегулярні платежі, що стягуються за фактом завдання екологічної шкоди чи іншого порушення природоохоронного законодавства.
- важелі, які інтерналізують екологічний ризик (екологічні зовнішні витрати) до нанесення екологічної шкоди: екологічні бони (облігації) та система депозитів і відшкодувань;
- ринкові інструменти – це ті, які сприяють створенню ринку екологічних майнових прав. Ці важелі, по суті, є економічно – правовими, оскільки передбачають юридичне закріплення прав власності.

Найбільш поширеними є екологічні платежі і податки. Теоретично різниця між цими важелями полягає в тому, що на відміну від податків платежі асоціюються зі зворотнім потоком товарів і послуг. Цими товарами і послугами можуть бути товари і послуги довкілля (у такому випадку платежі є по-своєму цінами на ресурси довкілля), послуги з очищення довкілля від забруднення або послуги органів управління, котрі пов'язані з оформленням прав користування ресурсами довкілля. Плата, яка не пов'язана безпосередньо з одержанням (придбанням) вигод, класифікується як податок. Податки та платежі залежно від їх основної мети доцільно поділяти на ті, які спеціально призначені для цілей екополітики та загальноекономічні податки й платежі, що впливають на стан довкілля.

Доходи від екологічних платежів можуть надходити до бюджету без наперед передбаченого їх цільового використання, або можуть бути "поміченими" для екологічних цілей, тобто в складі бюджету витрачатися на цільове

фінансування екологічних заходів чи формувати спеціальні позабюджетні екологічні фонди, які фінансують екологічні проекти на конкурсних засадах.

Отже, особливій актуальності набирає проблема розвитку позабюджетних джерел фінансування природоохоронних засобів, спрямованих на ліквідацію джерел забруднення.

Розвиток таких джерел необхідно розглядати як складову еколого – економічного механізму природокористування і природоохоронної діяльності. Створення економіко – правової та нормативно – методичної бази для фінансування практичних природоохоронних заходів належить до фундаментальних державних завдань перехідного етапу. Тому в Україні, як і в багатьох країнах з перехідною економікою на фоні різкого скорочення природоохоронних витрат характерним стає формування альтернативних джерел, до яких, у першу чергу, необхідно віднести екологічні фонди.

Головною метою при створенні позабюджетних фондів охорони навколишнього природного середовища в Україні є концентрація коштів для цільового фінансування природоохоронних та ресурсозберігаючих заходів, у т.ч. наукових досліджень з цих питань, а також заходів для зниження впливу забруднення навколишнього природного середовища на здоров'я населення. При цьому передбачалося, що кошти фондів охорони навколишнього природного середовища повинні не підміняти, а доповнювати бюджетні кошти і кошти, що виділяються для цієї мети підприємствами – користувачами.

Джерела формування фондів охорони навколишнього природного середовища у Львівській області, обсяги надходжень та використання у 2000-2002 рр. згідно із статистичною інформацією представлені в табл. 1-4.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що загалом з області надходить коштів-фондів більше, ніж використовується. До цього необхідно додати факт існування тимчасово вільних коштів на рахунках фондів протягом року, інфляцію, нецільове використання коштів. З таблиць видно, що найбільше надходження і використання коштів-фондів охорони навколишнього природного середовища в Кам'янка-Бузьку, проте залишок коштів залишається майже незмінним.

Необхідно зазначити, що однією з причин неефективного використання коштів-фондів є використання їх не за цільовим призначенням та не за пріоритетними напрямками. Зібрані кошти витрачаються на різноманітні заходи, що не пов'язані із природоохоронною діяльністю. Така ситуація мала місце як на початку створення екологічних фондів, так і нині.

Головними недоліками системи фінансування природоохоронної діяльності є те, що:

- обмежені кошти із цих джерел розпорюшуються, витрачаються без координації з метою фінансування на території регіону визначених пріоритетних екологічних заходів та робіт.
- кошти з цих джерел переважно спрямовуються на поточні витрати, а не на капітальні видатки. В умовах економічної кризи, що переживає Україна, немає підстав сподіватися на збільшення бюджетних видатків [2, с.29].

Табл. 1. Залишок коштів-фондів охорони навколишнього середовища на початок року, тис. грн.

Райони і міста обласного підпорядкування	Всього				у т.ч. цільові фонди у складі місцевих бюджетів міських, селищних, сільських рад			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Всього по області	553,1	2151,1	3437,7	4202,4	343,6	642,4	241,9	574,9
Бродівський	5,5	9,0	10,5	17,3	5,5	9,0	10,5	17,3
Буський	7,9	11,1	13,6	17,3	7,9	11,1	13,6	17,3
Городоцький	0,1	2,4	1,6	1,7	0,1	2,4	1,6	1,7
Дрогобицький	2,5	25,3	25,6	33,9	2,5	25,3	25,6	33,9
Жидачівський	0,4	14,6	6,8	9,1	0,4	14,6	6,8	9,1
Жовківський	10,9	40,8	62,4	109,9	10,9	40,8	62,4	109,9
Золочівський	1,2	10,8	10,4	18,2	1,2	10,8	10,4	18,2
Кам'янка-Бузький	0,1	0,3	0,3	0,9	0,1	0,3	0,3	0,9
Миколаївський	6,3	1,2	15,6	36,9	6,3	1,2	15,6	36,9
Мостиський	3,5	4,6	2,5	3,3	3,5	4,6	2,5	3,3
Перемишлянський	1,7	3,3	4,6	7,2	1,7	3,3	4,6	7,2
Пустомитівський	0,0	1,3	6,7	9,0	0,0	1,3	6,7	9,0
Радехівський	9,6	7,0	14,9	16,5	9,6	7,0	14,9	16,5
Самбірський	1,4	6,3	2,3	5,6	1,4	6,3	2,3	5,6
Сколівський	1,3	6,1	9,5	10,7	1,3	6,1	9,5	10,7
Сокальський	0,7	5,5	5,6	16,5	0,7	5,5	5,6	16,5
Старосамбірський	3,8	4,5	4,3	5,4	3,8	4,5	4,3	5,4
Стрийський	34,5	74,0	16,8	27,7	34,5	74,0	16,8	27,7
Турківський	-	0,8	3,8	-	-	0,8	3,8	-
Яворівський	-	-	13,5	55,7	-	-	13,5	55,7
Львів	222,8	425,7	1,2	88,2	222,8	425,7	1,2	88,2
Борислав	1,1	5,3	1,1	1,6	1,1	5,3	1,1	1,6
Дрогобич	0,8	-	-	-	0,8	-	-	-
Самбір	0,4	1,1	-	10,4	0,4	1,1	-	10,4
Стрий	21,9	5,8	41,5	56,7	21,9	5,8	41,5	56,7
Трускавець	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
Червоноград	5,0	0,2	-	50,1	5,0	0,2	-	50,1
Цільовий фонд у складі обласного бюджету	209,5	270,7	680,5	-	-	-	-	-

Табл. 2. Надходження коштів у фонди охорони навколишнього природного середовища за 2002 рік, тис. грн.

Райони і міста обласного підпорядкування	Надійшло – всього			у т.ч. цільові фонди у складі місцевих бюджетів міських, селищних, сільських рад		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
1	2	3	4	5	6	7
Всього по області	3923,1	7631,9	7465,8	1132,2	1467,6	1472,3
Бродівський	11,3	5,9	8,0	11,3	5,9	8,0
Буський	3,4	5,4	4,2	3,4	5,4	4,2
Городоцький	8,9	31,3	4,8	8,9	31,3	4,8
Дрогобицький	22,8	84,5	17,8	22,8	84,5	17,8

1	2	3	4	5	6	7
Жидачівський	138,9	76,7	22,8	138,9	76,7	22,8
Жовківський	49,9	69,1	66,8	49,9	69,1	66,8
Золочівський	16,1	32,7	11,5	16,1	32,7	11,5
Кам'янка-Бузький	85,0	623,6	684,0	85,0	623,6	684,0
Миколаївський	45,1	25,8	41,9	45,1	25,8	41,9
Мостиський	7,6	13,3	3,1	7,6	13,3	3,1
Перемишлянський	3,7	5,4	4,2	3,7	5,4	4,2
Пустомитівський	12,9	28,2	8,1	12,9	28,2	8,1
Радехівський	21,8	12,7	4,9	21,8	12,7	4,9
Самбірський	4,9	5,9	5,0	5,1	5,9	5,0
Сколівський	6,8	5,7	6,2	6,8	5,7	6,2
Сокальський	23,3	25,1	26,2	23,3	25,1	26,2
Старосамбірський	3,1	5,8	1,1	3,1	5,8	1,1
Стрийський	39,5	23,8	22,9	39,5	23,8	22,9
Турківський	1,7	25,7	1,6	1,7	25,7	1,6
Яворівський	16,2	45,6	56,2	16,2	45,6	56,2
Львів	477,6	149,0	308,0	477,6	149,0	308,0
Борислав	14,1	10,8	13,3	14,1	10,8	13,3
Дрогобич	46,0	65,0	-	46,0	65,0	-
Самбір	11,6	5,4	10,4	11,6	5,4	10,4
Стрий	20,7	44,7	23,9	20,7	44,7	23,9
Трускавець	12,6	-	6,3	12,6	-	6,3
Червоноград	26,5	40,5	109,1	26,5	40,5	109,1
Цільовий фонд у складі обласного бюджету	1552,8	3599,1	3724,7	*	*	*
Держбюджет	-	2565,2	2268,8	*	*	*

Табл. 3. Використання коштів-фондів охорони навколишнього природного середовища

Райони і міста обласного підпорядкування	Витрачено коштів – всього			у т.ч. цільові фонди у складі місцевих бюджетів міських, селищних, сільських рад		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
1	2	3	4	5	6	7
Всього по області	2325,1	5057,3	4205,5	833,5	1868,0	1139,3
Бродівський	7,8	4,4	1,2	7,8	4,4	1,2
Буський	0,2	2,9	0,5	0,2	2,9	0,5
Городоцький	6,6	32,1	4,7	6,6	32,1	4,7
Дрогобицький	-	84,2	9,5	-	84,2	9,5
Жидачівський	124,7	84,5	20,5	124,7	84,5	20,5
Жовківський	20,0	47,5	19,3	20,0	47,5	19,3
Золочівський	6,5	33,1	3,7	6,5	33,1	3,7
Кам'янка-Бузький	84,8	623,5	683,4	84,8	623,5	683,4
Миколаївський	50,2	11,4	20,6	50,2	11,4	20,6
Мостиський	6,5	15,5	2,2	6,5	15,5	2,2
Перемишлянський	2,1	4,1	1,6	2,1	4,1	1,6
Пустомитівський	11,6	22,8	5,9	11,6	22,8	5,9
Радехівський	24,4	4,8	3,3	24,4	4,8	3,3
Самбірський	-	9,9	1,7	-	9,9	1,7

1	2	3	4	5	6	7
Сколівський	2,0	2,3	5,0	2,0	2,3	5,0
Сокальський	18,5	25,0	15,2	18,5	25,0	15,2
Старосамбірський	2,4	6,0	-	2,4	6,0	-
Стрийський	-	81,0	12,0	-	81,0	12,0
Турківський	1,0	22,8	5,3	1,0	22,8	5,3
Яворівський	16,2	32,1	14,0	16,2	32,1	14,0
Львів	274,8	573,5	221,1	274,9	573,5	221,1
Борислав	9,9	15,0	12,9	9,9	15,0	12,9
Дрогобич	71,7	65,0	-	71,7	65,0	-
Самбір	10,9	10,0	1,7	10,9	10,0	1,7
Стрий	36,8	9,0	8,7	36,8	9,0	8,7
Трускавець	12,5	-	6,3	12,5	-	6,3
Червоноград	31,3	45,6	59,0	31,3	45,6	59,0
Цільовий фонд у складі обласного бюджету	1491,6	3189,3	3066,2	*	*	*

Табл. 4. Платежі за викиди, скиди, забруднюючих речовин у природне середовище стаціонарними джерелами забруднення і розміщення відходів, тис. грн.

Райони і міста обласного підпорядкування	Роки		
	2000	2001	2002
Всього по області	374,4	239,1	354,8
Бродівський	2,9	-	8,0
Буський	3,5	5,4	-
Городоцький	6,6	31,3	4,8
Дрогобицький	-	-	-
Жидачівський	131,5	47,6	12,8
Жовківський	49,9	-	66,8
Золочівський	3,7	3,3	11,6
Кам'янка-Бузький	-	-	-
Миколаївський	27,5	25,8	41,9
Мостиський	7,6	13,2	3,1
Перемишлянський	0,7	0,8	4,2
Пустомитівський	2,9	-	-
Радехівський	14,4	3,0	4,9
Самбірський	-	-	-
Сколівський	6,8	-	6,2
Сокальський	17,2	20,5	25,9
Старосамбірський	3,2	5,8	1,1
Стрийський	-	-	-
Турківський	-	-	1,6
Яворівський	16,2	-	22,6
Львів	-	-	-
Борислав	-	-	-
Дрогобич	39,4	62,9	-
Самбір	6,4	11,3	-
Стрий	27,8	-	23,9
Трускавець	6,2	-	6,3
Червоноград	-	8,2	109,1

Виходячи зі зазначеного постає нагальне завдання щодо розвитку саме позабюджетних джерел та створення нового механізму фінансування екологічної сфери відповідно до ринкових відносин та адміністративної реформи, що здійснюється в Україні.

У нашій державі фінансування заходів щодо охорони навколишнього природного середовища здійснюється за рахунок Державного бюджету України, республіканського бюджету (АР Крим) та місцевих бюджетів, коштів підприємств, установ та організацій, фондів охорони навколишнього природного середовища, добровільних внесків та інших коштів [2, с.34].

Державний фонд охорони навколишнього природного середовища утворюється за рахунок:

- відрахувань з місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, розмір яких визначається Верховною Радою України;
- добровільних внесків підприємств, установ, організацій, громадян та інших надходжень;
- частини зборів за використання природних ресурсів, розмір яких визначається Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України [2, с.36].

Розподіл коштів, що надходять до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України [2, с.36].

Зокрема, у Львові за інформацією головного фінансового управління видно, що фактично надійшло в 2000 році – 477,6 тис. грн., з них використано – 274,8 тис. грн.

Використання коштів за 2000 рік відбулось за наступними напрямками: розробка комплексної місцевої екологічної програми (106,7 тис. грн.); інвентаризація міських зелених насаджень (45,1 тис. грн.); розробка проектної документації на будівництво колектора (48,0 тис. грн.); придбання газонокосарок, бензопил (39,5 тис. грн.); ліквідація стихійного лиха у лісопарках (26,0 тис. грн.); встановлення інформаційних аншлагов у парках (7,0 тис. грн.); членські внески до міжнародної природоохоронної організації (2,5 тис. грн.).

На 2001 рік залишок коштів складав 425,7 тис. грн., надійшло – 149,1 тис. грн., використано – 573,5 тис. грн., з них: внески до міжнародної природоохоронної організації – 2,5 тис. грн.; будівництво каналізаційного колектора – 11,3 тис. грн.; встановлення інформаційних щитів у парку "Високий замок" – 3,7 тис. грн.; придбання урн для побутових відходів – 49,4 тис. грн.; придбання контейнерів для побутових відходів – 85,3 тис. грн.; придбання спецтехніки – 250 тис. грн.; інвентаризація зелених насаджень – 15 тис. грн.; озеленення мікрорайону Рясне – 10 тис. грн.; дитячі екологічні програми – 12 тис. грн.; озеленення історико – заповідної частини міста – 14 тис. грн.; благоустрій Стрийського парку – 120,3 тис. грн.

За 2002 рік надходження коштів – 308,0 тис. грн., використання коштів – 221,1 тис. грн. Використано за 5 місяців 2002 р. – 106,6 тис. грн., в тому числі: озеленення історичної забудови центральної частини міста – 13,6 тис. грн.; інвентаризація міських зелених насаджень (парків) – 28,5 тис. грн.; придбання контейнерів (тари) – 50,6 тис. грн.; озеленення мікрорайону Сихів – 10 тис. грн.; інженерно – геодезичні роботи парку "Знесіння" – 3,9 тис. грн.

Узагальнений аналіз вкладених коштів на охорону навколишнього природного середовища у 2000-2002 рр. свідчить, що необхідно розширювати перелік конкретних природоохоронних заходів, які потребують подальшого розвитку.

Проведений аналіз надходження і використання коштів-фондів охорони навколишнього природного середовища засвідчує:

- при відсутності комплексного еколого-економічного підходу до вирішення проблем збереження навколишнього природного середовища, виникає загроза погіршення його стану;
- система екологічних платежів створює фінансову основу природоохоронної діяльності;
- формує економічний мотиваційний інструментарій зниження деструктивного впливу на природне середовище;
- процеси покращання чи погіршення стану навколишнього середовища пов'язані з економічними втратами чи вигодами, цілеспрямоване його покращення вимагає вкладення конкретних коштів.

Література

1. Врублевська О.В. Конспект лекцій з економіки природокористування. – Львів: УкрДІТУ, 2003. – 210 с.
2. Довідник з питань економіки та фінансування природокористування і природоохоронної діяльності. – К.: Наука, 2000. – 411 с.
3. Лукьянчиков Н.Н., Потравный И.М. Экономика и организация природопользования: Учебник для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 454 с.
4. Словарь иностранных слов. – 17-е изд., испр. – М.: Русский язык, 1988. – 608 с.

УДК 502:330

Аспір. П.С. Михаленич – УкрДІТУ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Розглядаються економічні механізми охорони навколишнього середовища, що застосовуються за кордоном. Охарактеризовано методи економічного стимулювання раціонального природокористування в Росії.

Doctorate P.S. Mykhalenich – USUFWT

Foreign experience of realization of economic mechanisms of protection of an environment

The economic mechanisms of protection of an environment are considered which are applied abroad. The methods of provision of economic incentives of rational use of a nature in Russia are described.

Більшість країн з розвинутою ринковою економікою два десятиліття тому перейшли від галузевого до комплексного регулювання охорони природи. Нове концептуальне відношення до керування природокористуванням було закріплено рамковими законами про охорону навколишнього середовища, що були прийняті Японією – у 1967 р., Швецією – у 1969 р., США – у 1970 р., Великобританією – у 1974 р., Францією – у 1976 р. Слідом за прийняттям за-